

ОСНОВНІ ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА РЕГІОНУ

В. М. Лукашенко

*Донецький державний університет управління,
163а, вул. Челюскінців, м. Донецьк, Україна, 83015.*

E-mail: manage_nasa@mail.ru

Отримана 11 березня 2013, прийнята 26 квітня 2013.

Анотація. У статті визначено основні шляхи реформування житлово-комунального господарства шляхом впровадження енергозбереження. Визначено, що основний напрям реформування ЖКГ – це впровадження енергоефективних заходів, які мають свій склад та послідовність. Тобто підприємствам ЖКГ необхідно встановити, де енерговитрати найбільші, що необхідно зробити та які дії принесуть найбільший та найскоріший економічний ефект. Це можливо провести тільки за допомогою енергоаудиту. У статті зазначено, що будь-яка реформа вимагає прийняття та введення в дію нових законодавчих норм, які змінюють ступінь впливу, відповідальність, розподіл функцій державних та регіональних органів влади. Незважаючи на всі труднощі втілення реформи ЖКГ, її здійснення можливе завдяки спільним діям підприємств ЖКГ та органів державної та регіональної влади, які можуть надавати організаційну, матеріальну допомогу підприємствам цієї важливої галузі соціальної сфери.

Ключові слова: житлово-комунальне господарство, реформа житлово-комунального господарства, енергозбереження, енергоаудит.

ОСНОВНЫЕ ПУТИ РЕФОРМИРОВАНИЯ ЖИЛИЩНО-КОМУНАЛЬНОГО ХОЗЯЙСТВА РЕГИОНА

В. М. Лукашенко

*Донецкий государственный университет управления,
163а, ул. Челюскинцев, г. Донецк, Украина, 83015.*

E-mail: manage_nasa@mail.ru

Получена 11 марта 2013, принята 26 апреля 2013.

Аннотация. В статье дано описание реформирования жилищно-коммунального хозяйства путем внедрения энергосбережения. Определено, что основное направление реформирования ЖКХ – это внедрение энергоэффективных мероприятий, которые имеют свое содержание и последовательность. Предприятиям ЖКХ необходимо установить, где энергопотери наиболее высокие, что нужно сделать в первую очередь и какие действия дадут наибольший и скорейший экономический эффект. Это возможно осуществить только с помощью энергоаудита. В статье указано, что любая реформа требует принятия и введения в действие новых законодательных норм, которые изменяют степень влияния, ответственность, распределение функций государственных и региональных органов власти. Несмотря на все трудности воплощения реформы ЖКХ, ее осуществление возможно благодаря совместным действиям предприятий ЖКХ и органов государственной и региональной власти, которые могут оказывать организационную, материальную помощь предприятиям этой важной отрасли социальной сферы.

Ключевые слова: жилищно-коммунальное хозяйство, реформа жилищно-коммунального хозяйства, энергосбережение, энергоаудит.

THE MAIN WAYS OF REFORMING HOUSING AND COMMUNAL SERVICES IN THE REGION

Valery Lukashenko

*Donetsk State University of Management,
163a, Chelyuskintsev Str., Donetsk, Ukraine, 83015.
E-mail: manage_nasa@mail.ru*

Received 11 March 2013, accepted 26 April 2013.

Abstract. Details of reforming of housing and utilities using adoption of energy saving has been given in the article. It has been determined that principal direction of reforming of housing and utilities is adoption of energyefficient actions which have its effect and series. Enterprises of housing and utilities have to determined where energy loss is more high and what it is necessary to do above all and what actions can give the most and fastest economic effect. It is possible to put into effect only with the help of energy audit. In the article it has been pointed out that any reform needs taking-over and introduction into operation innovating legl standards which can chang degree of impact, esponsibility, allocation of function of state and regional authority. In spite of all difficulties of implementation of the reform of housing and utilities, its carrying-out is possible due to cooperation of enterprises of housing and utilities and state and regional authorities which can lend organizational and material assistance for enterprises of this important field of social sphere.

Keywords: housing and utilities services, reform of housing and utilities services, energy saving, energy audit.

Постановка проблеми

У сучасних умовах господарювання одним із важливих питань соціальної та економічної політики держави залишається реформа житлово-комунального господарства. Кризисний стан житлово-комунального господарства є катастрофічним для всієї економіки країни. Крім економічної складової, галузь житлово-комунального господарства забезпечує стабільність соціального розвитку. Проблема надавання якісних житлово-комунальних послуг посідає особливе місце у системі державної та регіональної політики.

Гострота проблеми зумовила пильну увагу до неї вітчизняних та зарубіжних вчених. Вагомий внесок у розвиток проблематики реформування ЖКГ внесли Л. Беззубко, В. Дорофієнко, І. Драган, Т. Качала, В. Логвіненко, І. Осипенко, М. Пікуляк, С. Поважний, Л. Ржаницина, А. Ряховська та ін. Вченими проаналізовано складність процесу реформування ЖКГ та запропоновано основні напрями підвищення ефективності роботи цієї сфери.

Основна частина

Житлово-комунальне господарство – важлива галузь соціальної сфери будь-якої держави.

Стан ЖКГ входить до показників якості життя населення країни чи регіону. За останні роки на державному рівні було прийнято ряд документів щодо реформування ЖКГ: «Загальнодержавна програма реформування та розвитку житлово-комунального господарства на 2009–2014 роки», «Енергетична стратегія України на період до 2030 року», «Комплексна державна програма енергозбереження України»; на регіональному – «Програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства Донецької області на 2010–2014 роки», програми реформування інших областей України.

На державному рівні основні дії – це: оптимізація виробничої та територіальної інфраструктури житлово-комунального господарства відповідно до потреб населення; створення умов для надійного і безпечного надання житлово-комунальних послуг за доступними цінами, які стимулюють енергозбереження; усунення диспропорції у попиті та пропозиції на ринку житла і житлово-комунальних послуг; оновлення виробничої бази галузі з урахуванням новітніх досягнень науково-технічного прогресу, запровадження інноваційної моделі розвитку житлово-комунального господарства; підвищення ефективності використання енергоносіїв та інших ресурсів, радикальне знижен-

ня енергоємності виробництва, підвищення енергоефективності будинків, створення стимулів та умов для переходу економіки на раціональне використання та економне витрачання енергоресурсів; розроблення законодавчих актів щодо розмежування повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері житлово-комунального господарства; поліпшення якості управління житлом та комунальною інфраструктурою.

На регіональному рівні основним змістом Програми реформування і розвитку ЖКГ Донецької області є: організація ефективного управління у сфері виробництва і надання житлово-комунальних послуг; поглиблення демонополізації житлово-комунального господарства, створення конкурентного середовища на ринку житлово-комунальних послуг; забезпечення беззбиткового функціонування підприємств житлово-комунального господарства; технічне переоснащення житлово-комунального господарства, скорочення питомих показників використання енергетичних і матеріальних ресурсів на виробництво житлово-комунальних послуг.

Програма реформування і розвитку ЖКГ Дніпропетровської області передбачає: зменшення витрат на вироблення послуг і відповідно тарифів при дотриманні стандартів якості послуг, що надаються; розвиток конкурентного середовища у сфері житлово-комунального господарства; розмежування прав власності, управління і обслуговування об'єктів житлово-комунального господарства; переходу на договірні відносини власників житлового фонду і об'єктів комунального призначення з замовниками житлово-комунальних послуг і підрядними організаціями – житлових, ремонтно-експлуатаційних і комунальних підприємств, а також споживачами житлових та комунальних послуг; запровадження антимонопольного регулювання послуг у сфері житлово-комунального господарства; обґрунтованості для населення системи оплати за житло і комунальні послуги (переходу галузі на систему самокупності); залучення позабюджетних джерел фінансування розвитку житлово-комунальної інфраструктури, у тому числі іноземних інвестицій.

В державній та регіональних програмах велика роль відводиться проблемі енергозбере-

ження. Термін «енергозбереження», безумовно, добре знайомий і сенс його нам здається абсолютно очевидним. Але, говорячи про енергозбереження як про предмет вивчення, з самого початку слід однозначно зрозуміти, що мається на увазі. У 1994 році в Україні прийнято «Закон про енергозбереження», в якому цей термін визначається як діяльність (організаційна, наукова, практична, інформаційна), яка спрямована на раціональне використання та економне витрачання первинної та перетвореної енергії і природних енергетичних ресурсів в національному господарстві і яка реалізується з використанням технічних, економічних та правових методів. У свою чергу, «раціональне використання» енергоресурсів в даному законі визначено як «досягнення максимальної ефективності використання енергетичних ресурсів при існуючому рівні розвитку техніки і технології».

Цей закон повинен прискорити модернізацію житлово-комунального господарства, але реалізацію закону необхідно привести у відповідність до нормативно-правової бази, яка регулює відношення між суб'єктами ЖКГ.

Основний напрям реформування ЖКГ шляхом енергозбереження – це впровадження енергоефективних заходів, які мають свій склад та послідовність. Тобто підприємствам ЖКГ необхідно встановити, де енерговитрати найбільші, що необхідно зробити та які дії принесуть найбільший та найскоріший економічний ефект. Це можливо провести тільки за допомогою енергоаудиту (необхідно запозичити досвід Російської Федерації).

Енергоаудит – це енергетичне обстеження підприємств і організацій, яке припускає оцінку всіх аспектів діяльності підприємства, що пов'язані з витратами на паливо, енергію різних видів і деякі ресурси. Метою енергоаудиту є оцінка ефективності використання паливно-енергетичних ресурсів і розроблення ефективних заходів для зниження витрат підприємства.

Цей аудит повинні проводити незалежні аудиторські компанії, діяльність яких необхідно буде закріпити на законодавчому рівні, як у Російській Федерації.

Також для підвищення енергоефективності необхідним кроком є модернізація систем тепlopостачання у багатоквартирних житлових

будинках шляхом встановлення автоматизованого вузла управління чи індивідуального теплового пункту та проведення роз'яснювальної політики серед мешканців багатоквартирних будинків щодо енергозбереження.

Позитивним прикладом енергозбереження є нарахування комунальних платежів на основі поквартирного обліку ресурсів, що споживаються (досвід м. Москви), коли дані з індивідуальних лічильників потрапляють на комп'ютер єдиного інформаційного центру. Це дало змогу зекономити 12 % тепла за 2009–2010 роки.

Наступним заходом щодо енергозбереження є розроблення планів енергоефективних заходів з визначенням джерел фінансування, основними з яких є державний бюджет та інвестори. За браком коштів державного бюджету вся надія тільки на інвесторів. В їх ролі можуть виступати ресурсопостачальні організації. Наприклад підприємство, яке постачає електроенергію, узгоджує з керуючою компанією перелік необхідних робіт (заміна освітлювальних приладів, ліфтового устаткування та ін.), потім виробляє їх своїми силами, а позичені кошти

повертає за рахунок отриманої економії електроенергії. Інший варіант: протягом якогось часу експлуатаційна організація не перераховує кошти за електроенергію підприємству, що її постачає, потім ці кошти використовує на узгоджені заходи щодо енергозбереження. Повернення коштів здійснюється за рахунок економії електроенергії.

Висновок

Таким чином, реформування ЖКГ – це тривалий та складний процес, який вимагає глибоких змін у законодавстві на державному та регіональному рівнях управління. Будь-яка реформа вимагає прийняття та введення в дію нових законодавчих норм, які змінюють ступінь впливу, відповідальність, розподіл функцій державних та регіональних органів влади. Незважаючи на всі труднощі втілення реформи ЖКГ, її здійснення можливе завдяки спільним діям підприємств ЖКГ та органів державної та регіональної влади, які можуть надавати організаційну, матеріальну допомогу підприємствам цієї важливої галузі соціальної сфери.

Література

1. Беззубко, Л. В. Направления улучшения качества предоставляемых населению жилищно-коммунальных услуг [Текст] / Л. В. Беззубко, Д. В. Кольцова. – Донецк : Норд компьютер, 2006. – 83 с.
2. Логвиненко, В. И. Государственное управление функционированием и развитием ЖКХ в Украине [Текст] : Монография / В. И. Логвиненко, [под общ. ред. д.э.н., проф. В. В. Дорофиевко]. – Донецк : СПД Куприянов В. С., 2009. – 498 с.
3. Драган, І. О. Формування фінансових інструментів державної політики розвитку житлово-комунального господарства на місцевому рівні [Електронний ресурс] / І. О. Драган // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія «Управління»: Збірник наукових праць. – 2009. – Випуск 4(10). – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/Portal/Soc_gum/Nvamu_uprav/2009_4/14.pdf.
4. Качала, Т. М. Проблеми реформування ЖКГ: регіональний аспект [Електронний ресурс] / Т. М. Качала // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2009. – № 24, частина 2. – С. 313–317. – Режим доступу : <http://>

References

1. Bezzubko, L. V.; Koltsova, D. V. Course of quality improvement of housing and public utility services for residents. Donetsk: Nord kompiuter, 2006. 83 p. (in Russian)
2. Logvinenko, V. I.; Edited by Doctor of Economics, Professor V. V. Dorofienko. Public Administration of the development the housing sector in Ukraine. Monograph. Donetsk: SPD Kupriyanov, BC, 2009. 498 p. (in Russian)
3. Dragan, I. O. Formation of financial instruments of national policy of development of housing and utilities services at a local level. In: *Scientific Mercury of Academy of municipal office. Series "Management": Edited volume*, 2009, Issue 4(10). Accessed at: http://archive.nbu.gov.ua/Portal/Soc_gum/Nvamu_uprav/2009_4/14.pdf. (in Ukrainian)
4. Kachala, T. M. The problems of housing and utilities services reforming: regional aspect. In: *Edited volume of Cherkassy State Technology University. Series: Economic science*, 2009, Number 24, part 2, p. 313–317. Accessed at: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znpchdtu/2009_24/articles/63_kachala.pdf. (in Ukrainian)
5. Logvinenko, V. I.; Dorofienko, V. V.; Goncharov, V. M.; Shaihatdynov, A. Z.; Gluhih, V. A.;

- /archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/znpcchdu/2009_24/articles/63_kachala.pdf.
5. Энергетические отношения Украины со странами СНГ: социально-политический и экономический аспекты [Текст] : Монография / В. И. Логвиненко, В. В. Дорофиев, В. М. Гончаров, А. З. Шайхатдынов, В. А. Глухих, А. Г. Щеглова. – Д. : СПД Куприянов В. С., 2009. – 204 с.
 6. Осипенко, И. И. Менеджмент в жилищно-коммунальном хозяйстве [Текст] : [монография] / И. И. Осипенко, В. В. Дорофиев. – Харьков : Основа, 1999. – 325 с.
 7. Поважный, С. Ф. Управление комплексным развитием региона [Текст] : [учеб. пособие] / С. Ф. Поважный, А. Д. Смолько, Г. И. Марьяненко. – Донецк : ДонГАУ, 2003. – 250 с.
 8. Ржаницына, Л. Реформа ЖКГ и реальная платежеспособность населения [Текст] / Л. Ржаницына // Человек и труд. – 2008. – № 9. – С. 28–31.
 9. Ряховская, А. Н. К вопросу о саморегулировании в жилищной сфере [Текст] / А. Н. Ряховская // Жилищное и коммунальное хозяйство. – 2011. – № 4. – С. 9–14.
 10. Про Загальнодержавну програму реформування та розвитку житлово-комунального господарства на 2009–2014 роки [Текст] : Закон України від 24.06.2004 № 1869-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 46. – С. 1864–1890.
 11. Логвиненко, В. И. Механизмы государственного управления развитием ЖКХ (на примере формирования рынка тепловой энергии [Текст] / В. И. Логвиненко // Держава та регіони. Серія: Державне управління. – 2009. – № 2. – С. 105–108.
 - Shcheglova, A. G. Energy attitude of Ukraine with CTS countries: politico-social and economics. Monograph. Donetsk: SPD Kupriianov V. S., 2009. 204 p. (in Russian)
 6. Osipenko, I. I.; Dorofienko, V. V. Management of housing and utilities services. Monograph. Kharkov: Basis, 1999. 325 p. (in Russian)
 7. Povazhnyi, S. F.; Smolko, A. D.; Marianenko, G. I. Management of region development. Textbook. Donetsk: DonGAU, 2003. 250 p. (in Russian)
 8. Rzhantsyna, L. Reform of housing and utilities services and real financial solvency of population. In: *Man and labour*, 2008, Number 9, p. 28–31. (in Russian)
 9. Riahovskaia, A. N. To the question of self-regulation in residential sphere. In: *Housing and utilities services*, 2011, Number 4, p. 9–14. (in Russian)
 10. Law of Ukraine No. 1869-IV dated back to June, 24, 2004 “About federal program of reforming and development of housing and utilities services for 2009-2014”. In: *Register of the Parliament of Ukraine*, 2004, Number 46, C. 1864–189. (in Ukrainian)
 11. Logvinenko, V. I. Mechanism of government of housing and utilities services development (by the example of formation of heat energy market). In: *State and regions. Series: Government*, 2009, Number 2, p. 105–108. (in Russian)

Лукашенко Валерій Михайлович – заступник голови Донецької обласної державної адміністрації. Наукові інтереси: реформування житлово-комунального господарства.

Лукашенко Валерий Михайлович – заместитель главы Донецкой областной государственной администрации. Научные интересы: реформирование жилищно-коммунального хозяйства.

Valery Lukashenko – Deputy Head of Donetsk Regional State Administration. Research interests: reforming of housing and communal services.